

FERD VE İCTİMAİ HAYATTA TASAVVUFUN ÖNEMİ

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm

*el-Hamdülillâhi hakka hamdihî es-salâtu
ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelînenâ
Muhammedin ve alâ âlihi ve sahibihî ve
mentebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.*

Emmâ ba'd:

*Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-
hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyu
seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve
âlihî ve selleme teslîman kesîra. Ve şerre'l-
umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin
bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle
dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-
senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu
aleyhi ve selleme ennehû kâl:*

İnne ahsene'l-husni le-huluku'l-hasen.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz, sevgili, değerli kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerine sonsuz hamd ü senâlar olsun. Bizi yoktan var etti, varlığından haberdar etti, çeşitli nimetlerine mazhar etti. Nimetlerini üzerimizde dâim eylesin, üzerimizde olan nimetlerini kusur işleme durumuna düşürüp de ceza olarak üzerimizden almasın. Bizi yolunda dâim, ibadetine müdavim eylesin. Sonunda huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmamızı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmamızı nasip eylesin.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

a. Bu Dünya Hayatı Fâni Ve İmtihan Yeridir İnsanoğlu Bir Gün Ölecektir

Bu dünya hayatı fânidir, hepimiz bir gün öleceğiz, her fâni gibi kara toprağın altına - usul öyle olduğundan- bizi de gömecekler. Adaletli hükümdarların ve ilmiyle amil olan mübarek insanların vücudu çürümezmiş. Belki çürümeyeceğiz, belki toprak olacağız... Bu dünya bir imtihan dünyasıdır, burada herkes bir şeyler yapıyor. Sevaplar işleyenler âhirette onun mükâfatını görecekler, günah işleyenler cezasını çekecekler. Burası imtihan yeri, imtihan oluyoruz. Biz bu dünyada ÖSYM

[imtihanı] gibi bir imtihan olmaktayız. Allah imtihanı başarmayı nasip etsin. Nefse, şeytana uymamayı nasip etsin.

Bu yolda Allah'ın rızasını kazanmanın şekli Kur'an'a uymaktır. Kur'ân-ı Kerîm'i tanıyacağız, öğreneceğiz, anlayacağız, uygulayacağız. Nasihati duyup da uygulamamak çok ayıptır. Cahillik de ayıptır ama duyup da uygulamamak daha ayıptır. Nasihati duyacağız, duyduğumuzu uygulayacağız, sevap kazanacağız. Uyguladığımızı da ihlâsla, tertemiz bir niyetle katıksız bir güzellikle uygulamamız lazım. Bu da çok önemli, ihlâs da önemli.

Tarih, coğrafya, fizik, kimya, matematik gibi ihlâs da bir bilgi, ihlâsın da öğretilmesi lazım!

Bizim şu mekânımız, [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız'dan devraldığımız bu mekân ihlâsın, imanın, irfanın, mârifetullahın, muhabbetullahın öğretildiği bir yer, burası bir üniversite! Bu üniversiteden milletvekilleri, bakanlar, başbakanlar, başbakan yardımcıları, reisicumhurlar yetişti geçti. Elhamdülillah. Yine de öyle olacak...

Allah bize hizmetleri güzel yapmayı nasip eylesin. Sevinçlerimizi daimî eylesin. Başlattığımız bir hayrı daimî eylesin, kestirtmesin.

Ben hayrın başlanmasını uygun görüyorum, gayret ediyorum ama temenni ettiğim daha başka önemli husus var: Başlanmış olan bir hayrın durdurulmaması. Açılmış olan bir çığırın kapanmaması! Bir güzel müessesenin işlemeye devam etmesi, bir çeşmenin suyunun akmasının, ondan istifade edilmesinin devam etmesi... Çok önemli! İnşallah bu güzel fikirlerimizi Kur'ân-ı Kerîm'i, Resûlullah Efendimiz'in fikirlerini, kendi fikrimizi değil yaymak için Allah bize daha başka fırsatlar da ihsan etsin.

Yakın zamanda gazete de çıkarmamız lazım. Çünkü bu işin bir parçası da odur. Gazete, mecmua, radyo, televizyon, okul... hepsi devam ediyor. Kolejler, okullar hepsi [için] el birliğiyle çalışacağız.

Biz İskenderpaşa'yız, İskenderpaşalılar'ız! Bizim işimiz edeb, ilim, irfan, hizmet, fedakârlık; bunlar olacak! Menfaat değil insanlara iyilik götürmek!

Kendimize menfaat sağlamak değil insanları irşat etmek!

Allah hepimize yardımcı olsun. Elbirliğiyle bu güzel işleri yapmayı nasip etsin.

Hız. Ali Efendimiz'in oğlu Hız. Hasan *radıyallahu anh*'ten rivayet edilmiş. Her zaman söylüyorum, eğer bir hadîs-i şerîfi Hız. Ali Efendimiz rivayet etmişse bunun bir ayrı önemi var!

Neden?

Türkiye'de bir Sünnîler var, bir de Şiîler, Alevîler var; bir kısmı "Alevîyim." diyor.

Alevî ne demek?

"Ben Hız. Ali'nin grubundanım, zümresindenim, onun taraftarıyım; Hız. Ali'nin yandaşıyım." diyor.

Ne mutlu! Biz de öyleyiz. Hepimiz, aslında Sünniler de Hız. Ali Efendimiz'in yandaşı, karşıtı değil! Karşıtı olanlar çıkmış, biz onların devamı değiliz! Hız. Ali Efendimiz'le Muaviye *radıyallahu anh* ve Emevîler, Muaviye *radıyallahu anh*'ın oğlu Yezid vs. mücadeleleri var. Yezid zamanında

Hız. Hüseyin Efendimiz'i Őehit ettiler. Biz Hız. Hüseyin Efendimiz'in tarafındanız, Hız. Ali Efendimiz'in tarafındanız. İmâm-ı Âzam Efendimiz de yle! Hız. Ali taraftarı olduğu için hapse girmeye razı olmuş.

Bunları niçin söylüyorum?

Bugün "Alevyim." diyen kardeŐlerimiz bizi bilmiyor! "Alevyim." diyen kardeŐlerimiz Aleviliği de bilmiyor! Hız. Ali'nin yolunu bilmiyor, Hız. Ali'nin nerede olduğunu bilmiyor; "Hız. Ali'nin taraftarıyım." diyor ama karanlıkta başka tarafa geçmiş. Kur'an'a karşı, "Hız. Ali'nin taraftarıyım." diyor. İki içiyor, "Hız. Ali'nin taraftarıyım." diyor. Namaz kılmıyor, "Hız. Ali'nin taraftarıyım." diyor...

Onun için ben Hız. Ali Efendimiz'le ilgili bir hadis geldi mi Hız. Hasan Efendimiz'den, Hüseyin Efendimiz'den bir Şey geldi mi bunun üstüne bastıra bastıra söylüyorum: Bu hadîs-i Őerf Hız. Ali Efendimiz'in oğlu Hasan radiyallahu *anh*'ten rivayet edilmiş bir hadîs-i Őerf! Alevî kardeŐlerimiz de dinleyecekler, baş tacı edecekler, ilim öğrenecekler!

İnsan ilim öğrenmezse Sünnîsi de Alevîsi de cahil kalır, yanlış işler yapar! İlim öğrenirse Alevîsi de Sünnîsi de kurtulup bir yolda birleşir, kardeşlik olur! Biz kardeşlik istiyoruz, kavga ve çatışma ve mücadele ve İslâm dışı işlerin yapılması gibi şeyleri engellemeye çalışıyoruz. Amacımız apaçık bu! Allah bir şeyi günah demiş, yasaklamışsa onu hiç kimse yapmasın; sevapsa herkes yapsın diye onu istiyoruz.

Maksadımız ne?

Maksadımız *İlâhi ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*. “Yâ Rabbi ben seni istiyorum. Yâ Rab, ben senin rızanı kazanmak istiyorum!” O kadar! Allah’ın rızasını kazanmaktan gayri bir amacımız yok!

Ve mâ es’elüküm aleyhim min ecrin. “Yaptığımız hizmetten dolayı bir ücret istemiyoruz!”

Zaman zaman sizden para istiyoruz veya siz paralarınızı getirdiniz, radyoları öyle kurdunuz, fî sebîlillah bağışta bulundunuz...

Evet, parasız iş olmaz. Peygamber Efendimiz’in zamanında da her şey parayla

oluyordu. Cihat olacağı zaman da Efendimiz diyordu ki;

“Kim bir askeri teçhiz ederse; silahını, atını, devesini verirse şu kadar sevap kazanır!..”

Para her yerde lazım. Birtakım işlerin görülmesi için gerekiyor ama biz parayı amaç olarak görmüyoruz. Paranın da peşinde değiliz, hizmetin peşindeyiz. Para gelsin, hizmete sarf edilsin!

Hadîs-i şerîf Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözü, Hz. Ali Efendimiz'in oğlu Hasan *radiyallahu anhümâ*'dan [rivayet olunmuş].

b. Güzelliğin En Güzeli, Güzel Huylu Olmaktır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ne buyurmuş?

إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ

*Inne ahsene'l husni le-hulukul-hasen.*¹

¹ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, II, 108, r. 986; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XIII, 116, r. -1; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XIII, 117, r.

Râvisi de Hasen, içinde geçen kelimeler de hasen!

Mühim bir hadîs-i şerîf, camilerde levha olarak da yazılmıştır, meşhurdur, herkes bilir:

“Güzelliğin en güzeli, güzel huydur!”

İçinde üç tane “güzel” sözü geçiyor. Râvisi de Hasen, o da “güzel” demek. Üç tane ‘hasen sözü, ‘hüsn’ sözü geçiyor, Ravisi de Hasen. Rivayetiyle metni arasında böyle ilginç bir irtibatı var.

Hüsn Arapça’da -masdar derler- “güzel oluş, güzel olmak”. Biz “güzellik” diyoruz. Türkçe’de -lik takısıyla da -mek, -mak takısıyla da masdar mânası çıkar.

Yürü-mek, güzel ol-mak... Masdar diyoruz. Ama “güzel” kelimesinin sonuna -lik eklersek “güzellik” [olur], o da sığata masdariyet mânası verir. Güzellik, güzel oluş!

Güzel oluşun, güzelliğin en güzeli nedir?

Güzel olmanın çeşitleri vardır, güzellik bir tane değildir: Şu çiçek güzel, şu cami

-1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 5, r. 5152; *Râmûz*, 112, r. 9.

güzel, şu elbise güzel, şu sakal güzel, şu sarık güzel, cübbe güzel... Çeşitleri var. Güzelliğin en güzeli nedir? İnsanın süslenmek için üstüne aldığı, benimseyip onunla süslendiği her şey... Güzel şeyler sayılamayacak kadar çok!

Bunların en güzeli hangisi?

Le-hulukul-hasen. "Güzel huydur!"

Allah Allah! Bugünün insanı zahirini süslemeye çalışıyor.

Zahir ne demek?

Görünen kısmı. Elbise temiz olsun... Ben de öyle yapıyorum siz de öyle yapıyorsunuz. Berbere gidiyoruz, tıraş oluyoruz. Aman saçım sakalım uzadı... Tırnaklarımızı kesiyoruz, sünnet, tabii uzun çapa gibi, kedi tırnağı gibi, çaylak tırnağı gibi olmayacak. Kesilecek, tamam onu da dinimiz emrediyor. Dışımızı süslemeye çalışıyoruz, güzel elbise almaya, güzel giymeye, ayakkabımızın güzel olmasına, çamursuz, lekesiz olmasına gayret ediyoruz; bu zahir, görünen kısmı!

Peki, insanın veya herhangi bir şeyin dışı güzel olsa içi fena olsa olur mu?

Olmaz!

Mesela zehiri paketleseler, çok güzel renkli bir ambalaj içinde sunsalar güzel mi?

Değil çünkü içi zehir, içi fena; dışı önemli değil!

Bir insanın giyimi güzel olsa da hırsız olsa, katil, zalim olsa dış giyiminin önemi var mı?

Yok!

Neden?

Dışı güzel ama içi fena! İçinin güzelliği daha önemli, çünkü insanı insan yapan dış görünümü değildir.

Dış görünüm alınabilir; çarşıdan, pazardan, dükkândan satın alınabilir. Ama iç temizliği, gönlün güzelliği, aklın güzelliği bir uzun iştir. Kolay değildir, eğitim işidir. İyi hocaların elinde iyi bir eğitim, iyi öğretmenlerin elinde iyi bir öğretim gören insan hem bilgili olur hem terbiyeli olur.

Bilgi başka terbiye başka! Bazen bir insan bilgili olur da terbiyesiz olur, küstah olur. Bilgi terbiyeli olmak değildir! Yalan söylemenin

kötü olduğunu bilmek bilgidir ama uygulamak, yalan söylememek terbiyedir, bir eğitimidir.

Terbiye ilmi süsler, güzelleştirir. Alim aynı zamanda terbiyeli olursa, insan hem bilgili hem terbiyeli olursa güzel olur. Sadece bilgili olursa bilgisini kötüye kullanır. O zaman fena! İçi kötü olursa karşısındakini aldatır.

Dışı güzel, dış güzelliğini karşısındakini aldatmakta kullanıyor; içi fena, niyeti fena, kafası fena. Kafasında bin tane tilki dolaşiyor da birisinin kuyruğu ötekisine değmiyor!

“Vay, ne kadar kötü bir insanmış! Kalbinde bin bir türlü fitne fesat var. Vay, ne kadar fena insan...”

İç temizliği, kalp temizliği önemli!

Herkes bunu biliyor da herkes diyor ki; “Benim kalbim temiz. Sen benim kalbime bak, kalbim temiz...”

Hiç dışla için bir ilişkisi yok mu?

Var! İnsanın içi temiz olursa sözü de özü de hareketleri de güzel olur; güzel işler yapar. Güzel işler yapışından anlarız. Zaten biz bir insanın içinin temizliğini anlayamayız,

hareketlerinden anlarız: Bu adam ne yapıyor, rüşvet alıyor mu, komşuluğu nasıl, ticareti nasıl, sözüne sadıqlığı nasıl?.. Biraz yanına gideriz, kötü huylarını görürsek; “O adamda iş yok!” deriz ayrılırız.

“Boylu poslu, giyimi güzel, zengin, parası pulu var, altında Mercedes’i var...”

“Olsun, adam iyi değil, içi fena!” deriz.

Onun için; “Benim içim temiz.” demek ispat ister.

“Benim içim temiz...”

Peki, ispat et; ben senin içinin temizliğini nereden anlayacağım, nereden bileceğim?

“Ben senden daha temiz niyetliyim...”

[Davranışlarınla] göster, senin davranışın hiç de öyle değil, yalan söylüyorsun. Aldatıyorsun, kandırıyorsun, başkalarını sömürerek para kazanıyorsun... Bunlar iyi şeyler değil. Komşun senden yaka silkiyor, bütün insanlar illallah diyor, “Ölse de kurtulsak, gitse de kurtulsak...” diyor, gidince de “Gitti de rahatladık!” diyor. Demek ki sen iyi değilsin!

Davranışlarından anlaşılacak!

İnsanın içinin güzel olması lazım. İç güzelliğinin en güzeli, insanın içini en güzel yapacak şey güzel huydur. İnsanın huyu güzel oldu mu o en güzel, en yüksek derecedeki güzelliğe sahip demektir. O hâlde insanın güzel huylara sahip kılınması lazım.

c. **Kötü Huyları Yapmamak İçin Öğreneceğiz**

Kıskançlık kötü huydur, kin tutmak kötü, zulüm kötü, merhametsizlik, cimrilik, kibirlilik kötü huydur. Herkese tepeden bakmak, ağzı bozukluk, niyetinin kötülüğü, şehvetine sahip olamamak, uçkurunu tutamamak, sağa sola yamuk bakmak, kötü niyetle bakmak kötü huydur... Bu kötü huyların hepsini öğrenmek lazım.

Kötüyü niye öğreneceğim?

Yapmamak için! Kötü huyları, yapmamak için öğreneceğiz!

Çocukların da bilmesi lazım:

“Evladım yalan söylemek kötü, bunu yapma! Evladım inatçılık kötü, yapma! Sana

anlatıyorum, inat etme... Evladım, sende üç tane var, bu da ağlıyor; bir tanesini kardeşine ver. ‘Hepsi benim.’ demek kötü, karşısındakini de düşünmesi lazım. Bencillik iyi değil...” diye küçükten başlar, ilk önce annesi öğretir. İlk öğretmeni ailede annesidir. Aile terbiyesi almış bir insan dışarıdan da terbiye alınca çok daha güzel olur.

Aile terbiyesi almamış olan insan, anne sevgisi görmemiş, anne sıcağının yumuşaklığını tatmamış, anne şefkatiyle beslenmemiş, sevgiyi, sevginin uygulamasını görmemiş insanlar büyüyünce zalim olurlar. Görmedi ki!.. Hayata girişi, girişinden o vakte gelişine kadar sevgi nedir bilmiyor ki! Bu insan kötü olur, kötü işler yapar, mafya çetesi kurar, başkalarını aldatır, gözyaşı döktürtür, “Çeksin, ben ne kadar çektim...” der.

Öyle kaynanalar oluyor ki gelinine zulmediyor!

“Niye yapıyorsun?” diyorsun:

“Ben çok çektim, o da çeksin! Ben kaynanamdan, cadalozdan çok çektim, o da benden çeksin!”

Sen cadaloz kaynananı sevmiyorsun, sen bu geline öyle yapma!

Yapıyor! Bazen de gelin kaynanaya zulmediyor:

“Ben, oğluyla evlendim, bana ne kaynanadan, bizim evden gitsin! Oğlu [artık] benim [oldu].” Diyor, kaynanayı istemiyor.

Bu kadıncağız ne yapacak?

Geldiği zaman somurtuyor. Fırsat buldu mu iğneliyor: “Mutfağa gir şunları yıka!” diyor.

Bu senin kaynanan!

Huy kötü oldu mu gelinde de kötü kaynanada da kötü, kaynatada da kötü damatta da kötü, arkadaşta da kötü komşuda da kötü...

Kötü huy toplumu mahveder! Zaten huy dediğimiz şey toplum ilişkilerinde çok önemli olan bir şeydir. Toplumların insanları, fertleri güzel huylu olursa toplum muhabbetli olur, toplum kale gibi sapasağlam olur.

İmam Gazzâlî *İhyâu ulûm*'da yazıyor: “Bir adama birisi bir baş, kelle hediye etmiş...”

d. İmam Gazzâlî'nin İhyâu Ulûm Adlı Eserinde Anlattığı Hayvan Kellesi Hediye Edilen Fakirin Hikayesi

Baş, kelle soyulacak, ateşte kılları ütülenecek, tencereye kazana konacak, pişirilecek. Bunun şurası yenilir, burası yenilir, içinde dil vardır, yanak eti, beyin vardır. Beyin satırla kırılır, o da bir yiyecek... Herkes baş etinin, kelle etinin kahrını çekmez, yapmaz ama bazısı da sever. Özellikle falanca dükkân tandır başı satıyor, gidelim tandır başı yiyelim. Tandır denilen şeye sokulmuş pişirilmiş baş etini yiyelim. Ondan yapılmış çorbayı yiyelim, işkembe çorbası vs. Bu çeşit yemek yapan dükkânlar oluyor.

“Aman hocam şu çok meşhur, gel sana ısmarlayayım bir tane. Sabah gel, namazdan sonra sıcak sıcak yiyelim...” filan, böyle şeyler görüyoruz. Yapması kolay değil ama kıtlıkta yoklukta epeyce de karın doyuracak bir malzeme oluyor.

Fukaranın birisine bu gelmiş. Kocaman bir sığır kellesi; dili olur, yanağından şu kadar et çıkar, beyni bu kadar olur filan. Bundan çorba

yapılır, ekmek doğranır; çoluk çocuk, fukaracıklar doyar. Ama kelleyi almış, demiş ki;

“Falanca kardeşim kaç gündür aç, ben sabredeyim...”

Kelleyi ona göndermiş. Kendisine hediye geldi; o da almış, birisine hediye etmiş. O da üç gündür aç ama kelleyi alınca demiş ki;

“Falanca kardeşim var, açlıktan kıvranıyor, o benden daha kalabalık ailesi filan var...”

Ona acımış, ötekisine göndermiş. Etti üç; birincisi, ikincisi, üçüncüsü. Altı kapı dolaşmış, altıncı adam da kelleyi alınca;

“Falanca komşum kaç gündür açlıktan kıvranıyor, evlerinde bir lokma yemek yenmedi, şuna göndereyim...” demiş, ilkinde göndermiş.

Kellenin ilkinden çıktığını bilmiyor, altıncısı kendisine verdi. Kendisi ondan geldiğini bilmiyor, o da o kardeşine vermiş.

Bu nedir?

Toplumun çok güzel huylu olduğunu gösteriyor. Merhamet var, insanlar arasında sevgi var.

e. **Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u Fethetmeden Önce Yaptığı Hazırlıklar**

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'u fethetmeden önce hazırlık yaptı. Boğazın Anadolu yakasını fethetti. Yıldırım Bayezid oraya kale yaptırdı, Anadolu Hisarı'nı yaptırdı. Fatih Sultan Mehmed bu yakaya geçti, üç ayda Rumeli Hisarı'nı yaptırdı. Üç paşaya birer kuleyi verdi, "Bu bitecek!" dedi, üç ayda koskoca muhteşem Rumeli Hisarı'nı yaptırdı. Büyük insanların işleri de büyük olur, çabuk olur. Fatih Sultan Mehmed çağ açan insan! Üç insana dağıttı.

Zorluklar, insanlara dağıtılınca kolay yapılır. Bir insana verseydi yapamazdı, dokuz ayda biterdi. Üç paşaya verdi, üç paşaya verince paşalar arası hayırda yarışma ve rekabet de olur, rekabet olunca da işler iyi gider. Rekabet üretimde önemli bir unsurdur;

geliştirir, üretimin hızlı olmasını, çok olmasını sağlar.

Üç ayda orayı yaptı. Rumeli Hisarı, Anadolu Hisarı; boğazdan düşman gelemmez, kilitledi. Bizim Çanakkale’imizde Fatih Sultan Mehmed bir kale daha yaptırdı. Onu belki bilmezsiniz, ben Çanakkaleli olduğum için biliyorum, orada da bir kale yaptırdı. Karşı tarafta da Kilitbahir denilen bir kale daha var, oradan da düşman geçemez. Buralardan düşman geçemesin diye iki boğazı sıktı. Edirne’de toplar döktürdü.

Büyük insan zafere nasıl hazırlanıyor?

Bir de şu halkı bir tanıyayım, diye çarşıya çıktı. Tebdîl-i kıyafet, süklüm püklüm kıyafetle, belki yüzünü gözünü değiştirecek bir şeyler yaptı, bilmiyoruz, gitti. Sabahleyin bir dükkâna girdi:

“Selamun aleyküm Şuradan bana yarım okka yağ ver.” dedi. Adamın hâline bakıyor, dükkâna bakıyor, yağa bakıyor, teraziye bakıyor, teftiş ediyor.

Kontrol değil, hiç kontrol der miyim, kontrol dersem bana ceza yazarlar!

Neden?

Türkçe kelime kullanacağız, yabancı kelime yok! Teftiş ediyor, müfettiş teftiş ediyor. Kontrolör değil, müfettiş!

Teftiş etti, göz ucuyla inceledi, takip etti; her şey güzel, esnaf harika! Gayet güzel tarttı! Bakalım tartıyı eksik mi yapacak [diye] baktı, güzel. Yağa baktı; katıksız, tertemiz...

Ben Ankara'dayken kahvaltılık bir topak yağ tarttırdım, aldım eve geldim; içinden patates çıktı! Hilekâr, demek ki terbiye olmamış.

Ama onun yağı halis, güzel, tartısı güzel! Çok memnun kaldı; dükkân temiz, adam tatlı dilli, ağzı dualı... Memnun oldu.

“Bir okka da peynir ver.” dedi, adam durakladı.

“Niye duraklıyorsun?”

“Ağam, ben şimdi sana yarım okka yağ sattım, siftah yaptım, karşı komşum daha siftah yapmadı, zahmet olacak ama acaba rica etsem peyniri de oradan alır mısınız? O da siftah

etsin, yazık komşum daha siftah etmedi...” dedi.

Karşısındakinin padişah olduğunu bilmiyor, “beyefendi” demek istiyor.

Padişahın ağzı açık kaldı:

“Olur” dedi.

Aferin, düşman değil! Komşu, komşu haklarına riayet ediyor. Beğendi, kalktı oraya gitti: “Selamun aleyküm” dedi, o da güzel karşıladı...

“Günaydın!” değil “Selamun aleyküm!” dedi.

f. “Günaydın” İle “Selamun Aleyküm” Arasındaki Fark

“Hocam, ‘Günaydın’ Türkçe! ‘Günaydın’ ile ‘Selamun aleyküm’ arasında ne fark var? Sen Türkçe’ye de önem veriyorsun, niye ‘Selamun aleyküm’ diyorsun?!..”

Kapsam farkı, kaplam farkı var. “Günaydın!” deyince “Bugünün aydınlık olsun!” diyorsun; zaten aydınlık, dışarıda güneş, günaydın.

“Aydın olsun!” demek istiyor. Günü aydın olsun.

Peki, gün aydınlık olsa da insanın kafası karanlık, içi karanlık olsa faydası olur mu?..”

Nice dertli insan var; güneş pırıl pırıl parlıyor da güneşin aydınlığından, günün aydınlığından bir fayda görmüyor!.. Bu laf boş bir laf!

es-Selâmu aleyküm ne demek?

“Allah’ın selamı, selametliği üzerine olsun. Darüsselâm olan cennet senin olsun. Allah seni hem bu dünyada her türlü elemenden, kederden, hastalıktan, üzüntüden uzak eylesin hem de âhirette cehenneme düşürmesin, azaba uğratmasın, seni cennetine soksun!” diyor.

Ama geniş kapsamı var, ne kadar geniş, güzel şeyler istemiş!

es-Selâmu aleyküm ve rahmetullah!

Kapalıçarşı’dan [daha] kıymetli bir söz! Mücevheratçı dükkânından kıymetli! Hem bu dünyayı hem âhireti gül gülistan etti, çok güzel. O fark var, yoksa taassup değil!

Bazısına *es-Selâmu aleyküm* diyorsun, başını kaldırıyor, kaşını çatıyor; “Günaydın!” diyor.

Canım, ben sana “Selamun aleyküm” dedim, “Günaydın!” başka, “Good morning” de diyebilirdim...

Avrupalıların *çüs* diye bir selamları var, birbirlerine *çüs* diyorlar. Ben ilk önce ‘çüş’ sandım, ayıpladım. Merhaba mânasında *hi* diyorlar. Ama bunlar bir şey ifade etmiyor!

es-Selâmu aleyküm, gönül aleminden karşı tarafa ne güzel şeyler temenni ettiğini gösteriyor:

“Selam, sana selam olsun, dünyada âhirette selamette ol, esen ol; dert gelmesin, keder, hastalık, bela, fitne gelmesin, uzun ömürle yaşa, âhirete de gittiğin zaman cehenneme düşme, cennetlik ol...” diyor.

Hangisi daha güzel?

Taassup değil! *Selâmun aleyküm*’ün Türkçe’si varsa onu diyelim ama yok! *Selam* kelimesinin kapsamının genişliği başkasında yok!

Allah kelimesinin İngilizcesi var mı?

Yok!

İngilizce'de de Allah, Almanca'da da Allah, Rusça'da da Allah, Hintçe'de de Allah!..

Neden?

God kelimesi var, “Tanrı” demek. Puta da tanrı derler!

“Tanrı” kelimesi “Allah” kelimesi demek değil ki! “Tanrı” kelimesi bir şey küçücük, ötekisi kâinatın Rabbi olan Allah, varlığın adı!

Fark var, o onun karşılığı olamaz! Bu el bu elin karşılığı olur, birbirine denk ama zerre kürenin karşılığı olmaz, arada çok fark var! Biz bunları bilerek söylüyoruz, taassuptan filan söylemiyoruz! Türkçe'ye özen gösteriyoruz ama selam verirken sevdiğimiz insana *es-Selâmu aleyküm* diyoruz.

Neden?

Cennetlik olmasını istiyoruz da ondan! Bunu tersten tutmamak lazım!

Hayal ediyoruz: Fatih Sultan Mehmed;

“Selâmun aleyküm!” demiştir. O da;

“Aleyküm selam ağam, hoş geldiniz.”
 demiştir.

“Sabahlarınız hayrolsun.” demiştir. O da;

“Senin de hayrolsun.” demiştir.

“Bana şuradan bir okka beyaz peynir
 ver.”

“Peki ağam...”

Gidiyor, tertemiz, peyniri alıyor, tartıyor;
 terazisi güzel, tavrı güzel, mal temiz, katıksız,
 iyi...

“Bir okka da zeytin ver.”

Bu sefer o da demiş ki;

“Ağam, benden peynir aldın, zeytini karşı
 komşudan al, daha hiç kapısından içeri müşteri
 girmedi...” demiş, oraya gitmiş.

Bunlar sözleşmiş filan değil,

Fatih Sultan Mehmed bunlardan çıktıktan
 sonra yanındaki vezirine -o da tebdîl-i kıyafet,
 iki ahbap gibi girip çıkıyorlar, dükkâncılar işin
 farkında değil- demiş ki;

g. İstanbul Güzel Huyla Fethedildi

“Ben bu kadar güzel ahlâklı ahâli ile İstanbul’u değil cihanı fethederim! İstanbul’u alacağımız belli oldu!” demiş.

Neden?

İstanbul güzel huyla alındı. Zaten İstanbul’daki insanlar;

“Burada kardinal külahı görmektense müslüman sarığı görmeyi tercih ederiz!” diyorlardı. Müslümanların güzel huyunu zaten biliyorlardı. Müslümanlar fethettiği zaman da zulüm yapmadı. Esenlik içinde yönetimi devirdi, iyi bir yönetim geldi, o kadar! Fatih Sultan Mehmed zulüm yapmadı, yağmalama yapmadı, yaptırmadı, gül gülistan herkes mutlu oldu, memnun oldu.

Bunları niçin anlattım?

Güzel huy nedir, toplumda önemi nedir anlaşılсын diye [anlattım]!

Gelelim bizim yirminci yüzyılın sonunda Türkiye’imize: Belediyelerden işler yapılıyor, mahkemelerden işler dönüyor, devlet dairelerinden işler dönüyor, bunlarda ticarî

hayatta çeşitli şeyler oluyor... Ne kadar sıkıntılar belirdi, ne kadar rüşvetler, ne kadar haksızlıklar, adam kayırma, ne kadar adaletsizlik, ne kadar yanlışlıklar, ne kadar zulümler...

Neden?

“Neden?” Çok güzel bir soru!

İslâm bir yerden küstürülür giderse orası iflah olmaz. İslâm gitti mi insaf gidiyor demek, adalet gidiyor, namus, hakkaniyet, merhamet, dürüstlük gidiyor demek; İslâm’la beraber bütün güzel huylar gidiyor demek! O gidiyor, orman kanunu geliyor. Kim kuvvetliyse yirmi kişi, elli kişi bir yeri basıyor, kırıp döküyor! Şu kadar adamı öldürüyor, gidiyor...

Neden?

İslâm gitti! Bu toplum İslâm’ı küstürmüş, İslâm gitmiş!

İnsanın içinden İslâm’ı çekersen ne olur?

أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

Ulâike kel en’âmi belhum adal.

Hayvanlar gibi, hayvanlar âlemi gibi olur!
Orman kanunu; kurt tilkiye saldırır, tilki tavşana saldırır, o onu yapar, bu bunu yapar...

Orman kanunu: Kuvvetlinin her bir istediğini yapabilmesi.

Hâlbuki insan toplumlarında kuvvetli, her şeyi yapamaz; adalet vardır, kanunlar vardır, kanunlara göre olması lazım.

“Türkiye Cumhuriyeti laik, sosyal, demokratik bir hukuk devletidir.”

Bu sözlerin hepsi bizim için çok güzeldir.

Laik ne demek?

“Benim inancıma kimse karışamayacak!” demek.

Laik ne demek?

“İnanç serbestliği” demek, “Kimse karışamayacak! Karışırsa laikliği çiğniyor!” demek.

Laik ne demek?

“Kimse inancından dolayı kınanamaz, kimse inancından dolayı birisini hor göremez, baskı yapamaz!” demek.

“İyiymiş, güzel. Ben o zaman istediğim gibi müslüman olacağım, güzel...”

“Sosyal” yabancı bir kelime. Anayasayı ben yazsaydım onu kullanmazdım, oraya koymazdım. İngilizce’si *social*; “sosyete ile ilgili” demek. Sosyete de “cemiyet” demek, “cemiyetin yandaşı, cemiyete fayda sağlayacak, cemiyete yararlı”.

Demek ki bizim idaremiz cemiyeti kayıracakmış!

Cemiyet kim?

Bendeniz cemiyet, siz de cemiyetsiniz; cemiyet biziz.

Allah Allah, anayasamız, devletimiz, ordumuz, milletimiz, herkes sosyalmiş; içtimaî, toplumdan yana, toplumun haklarını kollamaktan yanaymış...

Tamam, oh yaşadık, rahat uyuyalım. Demek ki bizi koruyanlar, kollayanlar varmış. Bu da güzel. İncanımda serbest olacağım, korunacağım; zayıf da olsam kuvvetli beni ezemeyecek!

“Demokratik!”

Allah Allah!

Demokratik: Rumca *Demos* “halk”, demokratik de “idare” demek, Rumcadan geçmiş; “halkın idaresi”.

Demek ki bu memleketi kim idare etsin?

Eskiden padişah idare edermiş. Şimdi padişah idare etmesin, halktan insanlar seçilsin halk idare etsinmiş.

O da iyi, ben de halkım!

Sen kimsin?

“Hocam demin cemiyetim dedin, şimdi halkım [diyorsun]!..”

Ben hem cemiyetim hem halkım. Eğer sen, ben ve başkası seçilirse idareyi onlar yapıyor. İçinden seçtikleri mebuslarla, görevlendirdikleri milletin vekilleriyle halk idare ediyor. Bak ne güzel!

Milletvekili, milletin vekili. Oradaki insanlar bizim neyiz?

“550 kişi hep bizim vekillerimiz. Yaşadık, ne kadar konforlu, rahat durumdayız. Vekillerimiz, 550 tane vekilim var...”

“Ben hem halkım hem de toplumum hem de inancım serbest; ne güzel, ne kadar güzel...”

Lafta güzel... Laf başka iş başka! Mühim olan söylenen güzel şeylerin yapılmasıdır! Zahir başka bân başka! İnsanın dış süsü başka içi başka, içinden iyi olacak!

Demek ki toplumda da laflar güzel ama uygulama kötü, demek ki toplum da münafıklaşmış.

Neden böyledir?

Bu tabii bir olaydır, insanlar nasıl olursa idare de öyle olur. Çünkü idare gökten inmiyor, melekten gelmiyor; insanlardan teşekkül ediyor. İnsanlar kötü oldu mu o da öyle olur, işler bozulur.

Demek ki toplumun da düzelmesi, anayasanın da uygulanması, mutluluğun da gelmesi, her şeyin güzel olması [İslâm'ın yaşanmasına bağlı]!

“Her şey gönlünüzce olsun, şen ve esen kalınız!”

Radyolar televizyonlar öyle kapanıyor.

İyi ama nasıl Şen ve esen kalacağım, her Şey nasıl gönlümde olacak?

Ah ah ağzına sağlık, keŐke öyle olsa ama olmuyor!

Onun yle olması lafla olmaz!

Ne ile olur?

Araba ne ile çalıŐır?

“Hocam, çok güzel bir araba var; içine biniyoruz, sırrını anlayamadık, kontağı çeviriyoruz, gitmiyor...”

Dur bakayım, in bakayım, bir de ben kontrol edeyim... Bunun deposu boş, ibre sıfırda! Sen buna istediğin kadar gır gır yaptır, bu senle gırgır geçer. Araba çalışmaz, benzin yok. Benzin olmayınca araba çalışmaz.

İslâm olmayınca toplum çalışmaz!

Neden?

Herkes kötü, herkes bir kötülük yapacak; herkesin baŐına bir polis dikemezsin!

1 Mayıs'ta 20 bin tane polis kardeŐimiz ter döktü! Can tehlikesi, sabahleyin belki hanımıyla helalleŐti:

“Hanım, hakkını helal et, ben bugün 1 Mayıs olduğundan asayışı sağlamaya gidiyorum; ya gelirim ya gelemem, gidip de gelmemek var gelip de görmemek var!..”

Eve de bir şey isabet edebilir. Adamcağız gelir, evde de bir şey olmuş olabilir.

Bu toplum neden böyle oldu?

Benzini kalmadı, benzini bitti.

Bu toplum ileri gitmez!

Neden?

Ahlâk yok! Ahlâkı besleyen din yok, İslâm yok! İslâm darılmış, darıtılmış gitmiş veya itilmiş kakılmış veya horlanmış, uygulanmamış!

“Hocam İslâm var ya...”

Bizde bile İslâm tam değil! Biz müslümanlar tam müslüman olsak zaten toplum güzel olur!

Türkiye'nin yüzde doksan küsuru, eskiden yüzde doksan dokuzdu, biraz azalmış olabilir, yüzde on fire olmuş olabilir, yüzde doksanı müslüman!

Gülesim geldi ama televizyon beni kamerayla takip ettiği için gülmüyorum, ciddiyetimi korumam lazım! Dudağımı ısırayım da gülmeyeyim! Yüzde doksanı Müslümanmış... Değil!

İslâm'ca yaşamıyor, İslâm'ca davranmıyor, güzel huylu değil!

Hepimizi sil süpür! Mevlânâ hazretleri gelsin, Yunus Emre gelsin; yâ mübarekler, gelin bakalım... Burası değişir, Avrupalılar gelir, müslüman olur! Yunanlı düşmanlığı bırakır, Bulgar bırakır, Rus bırakır...

Neden?

O Mevlânâ. Onun öyle yüksek fikirleri var ki! Yunus öyle güzel ahlâklı bir insan ki gönülleri fetheder, gönül kalelerini fetheder!..

Biz Türkiye'de birbirimizin gönlünü fethedememişiz, birbirimize düşmanız.

Neden?

İslâm gitmiş, ahlâk gitmiş!

Bencillikle, İslâmsızlık'la, İslâm'dan yoksunlukla mutluluk olmaz!

Benzinsiz araba gitmez, o kadar!

“Hocam gel bakalım, sen bu işlerden biraz anlıyorsun, bizim evde elektrikler yanmıyor. Lamba var, her şey var; Anahtarları çeviriyoruz, hiç yanmıyor...”

Gözümün önüne mumu tutun bakayım; sigortayı bağlamamışsınız, şebekeden buraya cereyan gelmiyor ki! Cereyan gelmedikten sonra bu evin hiçbir elektrikli aleti çalışmaz!

Neden?

[Cereyan] gelmemiş!

İslâm olmadığı zaman da toplumun hiçbir yeri çalışmaz, felç olur!

“Hocam, sen müslüman olduğundan sen bunları tarafgir olarak söylüyorsun! Eline fırsat geçti, İslâm’ın reklamını yapıyorsun...”

Muhterem kardeşlerim!

Hayır, bîtaraf olarak söylüyorum, başka içtimaiyat alimleri, batı dilinden sosyologlar da söylüyor: Dinsiz toplum olmaz!

Sen yöneldiğin Batı’yı dinsiz mi sanıyorsun, Amerika’yı dinsiz mi İngiltere’yi, Almanya’yı dinsiz mi sanıyorsun?!..

Vallahi değil! Ben gittim gördüm, her köşede bir kilise hem de çalışıyor, hepsi kiliseye gidiyor, hepsi dinlerine bağlı, tarihlerini biliyor! Canlarını verecek gibi keselerini açmışlar, yardımcı oluyorlar... Senden ve bizim toplumdan çok daha dindar. Kendi dinlerine bağlılıklarını lebilesek onların bağlılığı bizden fazla! Onların kendi dinlerine bağlılığı bizimkilerden fazla! Bizim kendi dinimizi uygulamamız onlarınkinden az, uygulamıyoruz!

Müslüman Müslümanlığı uygulamıyor!

“Hocam, nereden belli, bir iki gösterge [sunar mısınız]?”

h. Temizlik İmanın Yarısıdır

Peygamber Efendimiz 1400 yıl önce dişleri temizleyecek misvak kullanmış. Ağzını a, bir hoh de bakayım, dişlerini göster; sapsarı! Sen daha diş temizliğini, Peygamber Efendimiz’in yaptığı şeyi yapmamışsın! Koltuk altında [kıllar] mısır püskülü gibi mi? Peygamber Efendimiz bunların tıraşını söylemiş, niye bunları tıraş etmedin?! Peygamber Efendimiz yıkanmayı tavsiye

buyurmuş; cuma guslü çok sevap, günde beş defa abdest almak var! Ayaklarını uzat, göreyim bakayım! Aman, kaçacak gibi, çok kokuyor!..

Neden?

Yıkamıyor, yıkamak lazım!

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ

et-Tuhûru şatru'l-imân.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor?

“Temizlik imanın bir yarısıdır!”

Az bir parçası değil, imanın bir yarısı temizliktir! Bir tarafı inanç tarafıysa bir tarafı da temizliktir, her şey tertemiz olacak!

Ben bir yere gittim mi deli divane oluyorum. Şu hocanız, emekli profesör; vallahi lavabo siliyorum billahi lavabo siliyorum! Kirliliğine dayanamıyorum. Lavaboyu siliyorum, sonra elimi sabunla yıkıyorum. Benden sonra gelen burayı temiz bulsun. Vallahi yapıyorum!

Yüznumara temizliyorum. Bunun biraz da tasavvufî yönü var, evliyâullah büyüklerimiz

nefsi kırılsın, biraz ahlâkı güzel olsun filan diye dervişleri böyle süflî işlere sürerlermiş.

Ahlâkın güzel olmasının kaynağı nedir?

Nefsi terbiyedir!

Nefsin terbiyesi nedir?

Tasavvuftur!

Sen bugün tasavvufu en büyük düşman ilan edersen insanların nefsi terbiye olur mu? Nerede terbiye edeceksin, stadyumda mı terbiye edeceksin?!..

Stadyumda “Yuh!” diye bağırıyor, kafasına şişe atıyor, hakemi dövüyor, iki takım birbirine giriyor, seyirciler birbirini öldürüyor, maç olduğu zaman facia olabiliyor...

Bu milleti stadyumda mı terbiye edeceksin, yoksa okulda mı?!..

Biz okullarda okuduk, ben okulların hocasıyım! İlkokul, ortaokul, lise, üniversite bu işin mütehasısı benim; okulları gel benden sor! Vallahi Kızılay’dan, profesörüm hocamın evinden fakülteye arka sokaktan gidiyordum: Orada Türk Eğitim Vakfının çok meşhur bir koleji, Maarif Koleji var! Binlerce talebesi var,

güzel, özel okul, güzel giyimli kızlar filan, küçük ilkokul...

Ben arka sokaktan gidiyorum, arkamdan iki tane bacaksız kız geliyor. Bacaksız dediğim bacakları var da benim bacağım kadar, küçük demek istiyorum. İki karış üç, karış boyunda kızcağız.

Ben yürüyorum, onlar benim arkamdan geldiler, beni sağladılar ilerlediler. Ama birbirlerine dalmışlar, küçük, üç karış kızlar. Küçük kızlar, ilkokul kızı, belki üçüncü, dördüncü sınıfta, konuştukları konuya ben, kulağım, kulakların kapakları yok! Gözün kapağı var, kapatırsın görmezsin.

Mesela karşıda bakılmayacak bir şey olsa ne yapılır?

Gözünü kapatırsın, gözün kapağı var!

Kulağın kapağı var mı?

Benim kulağımın kapağı yok! Kulağın kapağı olmadığı için bacaksız kızların, üç karış boyundaki kızların konuşmalarını duydum.

Neden bahsediyorlar biliyor musun?

Seksten, evlilikten vs.

Kıpkırmızı oldum!

Bu okullarda mı ahlâk öğrenilecek?

Öğrenilmez! Sevgilisinden bahsediyor, açıkça daha şeffaf, daha görünür konuşayım. Birbirlerine onlardan bahsediyorlar.

Olmaz, İslâm olmazsa olmaz!

Çocuk uyuşturucu kullanıyor. Geçen gün lise öğrencisinin bir tanesi bir tanesini öldürmüş; gazetede resmi de var, altında da yazıyor:

“Öldürdüğüme de pişman değilim!”

Efeliği de var. Hem kardeşini öldürmüş, canı, öldürdüğüne de pişman değilmiş!

Bu nedir?

Kötü huy! Hem öldürecek kadar gaddar hem de öldürdüğünden pişman olmayacak kadar küstah! Küstahlık da kötü huy gaddarlık da kötü huy katillik de kötü huy!

Güzel ahlâk bu okullardan mı öğrenilecek?

Öğrenilmez! Ben bu okulların hocasıyım, benim kaç tane kolejim var! Bu okulları

biliyorum, hocaları, öğrencileri biliyorum; siz de biliyorsunuz! Senin okuduğun gazetelerin dışında ne gazeteler var, neler, ne müstehcen şeyleri tarif ediyor... Şöyle yaparsan şöyle olur, diye şu gözlerimle görmüşüm, okumuşum... Anlatamam ki! Anlatılmaz!

Bu okullarda terbiye olmaz!

Terbiye nerede olur?

Tasavvufla olur, Allah korkusuyla olur!

Re'sü'l-hikmeti *mehâfetullah.*

“Terbiyenin, -filozofluğun, filozofluk değil bilgeliğin- hakimliğin kökü, kaynağı, esası Allah’a inanmaktır, Allah’ın ceza vermesinden korkmaktır, Allah’ın rızasını kazanmak duygusudur!

Bu olmazsa bir millet adam olmaz bu olmazsa bir millet istiklâlini muhafaza edemez! Bu olmazsa millet İstiklâl harbini kazanamazdı!.. Bu aşikâr, bunu herkesin bilmesi lazım!

Biz çok söyledik, dinlemediler. Ben 60 yaşında bir insanım, 40-45 yıldır fırsat geldikçe bunları söylüyorum. Ben bu işin, bu fikrin, adamıyım; söylüyorum, dinlemediler!

Dinlemediler, ne oldu?

Üniversiteli çocuklar, yabancı dil bilen, Ortadoğu'dan mezun, Boğaziçi'nden mezun çocuklar anarşist oldular; polise silah çektiler, doğuda köy bastılar, adam öldürdüler...

Yüksek tahsilli de olduğu için polis, asker kolay kolay baş da edemedi. Hakkından da gelmekte zorluk çekti!..

Olmaz, bu tarzda olmaz! Ben içtimaiyat profesörüyüm. İçtimaî şeyleri bilen insanım. Başka türlü olmaz, olmuyor!

Hatta din olduğu zaman bile kolay olmuyor! Derviş yapıyorsun, kaç defa;

“Yalan söyleme, Allah'tan kork, şu zikirleri çek de şu sevapları kazan! Güzel huyları öğren, güzel huyların listesini yap, kendin öğren çoluk çocuğuna öğret! Kötü huyların listesini yap, kendin öğren, çocuğunuza öğretin...” filan diye sevapları günahları yazın demedim mi?

Demekle de olmuyor. Demekle olsaydı Allahu Teâlâ hazretleri gökten bir kitap indirirdi; “Ey kullarım ben bir kitap indirdim!

Bu kitaptan her biriniz edinin, okuyun; iyi kulluk yapın!” derdi. Öyle yapmadı!

Rabbimiz, her işi hikmetli âlemlerin Rabbi ne yaptı?

Peygamber gönderdi.

Peygamber ne yaptı, dini nasıl öğretti?

23 senede öğretti.

Peygamber nasıl öğretti?

Beraber oluşla, sohbet metoduyla -sohbet usulü, metot dedim, sohbet usulüyle-yetiştirdi. Yan yana bulunarak, arkadaşlıkla, ahbaplıkla, komşulukla, bir arada bulunarak...

Bu ne usulüdür?

Tasavvufun insanı terbiye usulüdür, Yunus’un dervişlerini yetiştirme, Mevlânâ’nın etrafındaki insanları adam etme usulüdür.

Buna ne kızıyorsun?

İyi bir insan etrafındakilere hayatın her safhasında, gecede gündüzde güzel şeyleri göstererek öğretiyor. Bu iş böyle olur.

Başka yolu var mı bir?

Yok, olmaz!

Olmadığını nereden biliyorsun?

Ben sana senden misal vereyim: Bir öğrenci teknik tahsil görüyor, ondan sonra yaz aylarında fabrikalara neye gönderiyorlar?

Staja gönderiyorlar. Stajın Türkçe'si ne bilmiyorum. Görgü bilgisini arttırmaya gönderiyorlar, staj görüyor. Tıp fakültesinde hoca dersi anlatıyor; sonra laboratuvar var, laboratuvara gidiyor, orada gösteriyor. Ondan sonra *intern* var; doktor oluyor, bir sene her tıp bölümünde, kulak boğaz burunda, iç hastalıklarında, dış hastalıklarında, zührevî hastalıklarda dolaşüyor, tecrübe görüyor, uygulama görüyor, tecrübe kazanıyor. Uygulama olmadan kuru bilgiyle işler olmuyor. Pilot pilot olacağı zaman, nazarî dersleri görüyor, ondan sonra uygulama derslerine geçiyor. Pilotluğu belki hepimiz bilmeyiz ama ehliyet alınacağı zaman önce bilgilerden imtihan oluyor, ondan sonra; “Geç bakalım arabanın başın*a! Hadi bakalım arabayı sür! Bilemedin, kaldın!..” Uygulamadan kalabiliyor. Demek ki uygulamasız iş olmazmış!

Be Mübarekler, ey Allah ıslah edesiceler!

Peki dünyevî işlerde bunları kullanırsınız da âhîret işlerinde niye kullanmazsınız, âhîret işi daha mı az önemli?! Bir insanın ahlâklı bir insan olması daha mı az önemli, niye kullanmıyorsunuz? Hani müesseseniz?!..

Ben âciz nâciz kardeşiniz, baktım ki kardeşlerimizin ihtiyacı var, ruh sağlığı merkezi kurdurdum. “Türkiye’de ilk defa siz böyle bir şeyi düşündünüz, Allah razı olsun...” diye doktorlar bana teşekkür ettiler. Bizim karşıımızdaki gruplar şaşırıldılar: “Allah Allah! Bu müslümanlar, gericiler, mürteciler ruh sağlığı diye bir şey kurmuşlar, ne oluyor!..” filan, geldiler incelediler, hayran kaldılar. Ben de hayran kaldım. Çünkü insanın ruhsal rahatsızlıklarının da tıbbın bir dalı olarak incelenmesi, öğretilmesi lazım, bunlar böyle olur.

Hepimiz güzel ahlâka sahip olacağız. Herkes güzel ahlâklı olmayı istiyor ama güzel ahlâklı olmanın yolu imandır, İslâm’dır, Allah korkusudur! Allah’tan korkmayan bir insan güzel ahlâklı olamıyor!

Nereden belli?

İşte Batılılar'dan belli! Adamları görüyoruz, medenî gibi görünüyorlar, ne katakulleler yapıyorlar, ne oyunlar oynuyorlar, ne zalimlikler yapıyorlar!..

Harpleri çıkartan bunlar değil mi?

Mahsustan harp çıkartıyor!

Neden çıkartıyormuş?

Silah satmak için!

Bre insafsız, gaddar, zalim, neron -onların Roma tabiri olarak- barbar...

Ne oluyor?

Zulüm!

Hani sizin centilmenliğiniz, kibarlığınız, asaletiniz?!..

Kalmadı!

Öyle şey olur mu?

Olmaz. Olmuyor işte, bak Avrupa'da bu iş olmuyor! Hepsinin bir dış görünüşü var, yağlı boyası var; altını kazırsan, içine, perdenin öbür tarafına bakarsan olmuyor.

İyi insan İslâm'la yetişiyor. Misal: İşte Mevlânâ, işte Yunus!

“Niye bu iki ismi çok zikrediyorsun?”

Halkımız çok biliyor, çok seviyor da ondan! En tanınmış iki tane misal. Onlar gibi binlercesi, milyonlarcası var, isimsizleri var; onların yetiştirdiği insanlar var. Onlar da her birisi iyi güzel insanlar olduğu için bir avuç insanla zafer kazanılmış. Küçücük bir kuvvetle başarı elde edilmiş. Her taraf gül gülistan olmuş.

Çok güzel eserler meydana getirmişler. Kesme taştan eserler yapmışlar, çeşmeler, köprüler, hanlar hamamlar, hastaneler... Her şey! Bütün hayırlar o isimsiz kahramanların eserleri!

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Lütfen bunu bilin ve bilmeyenlere bildirmek için çok çalışalım.

Bunun yolu nedir?

Radyodur, gazetedir, televizyondur, kitle iletişim araçlarıdır!

Biz niye caminin içine bu televizyonu soktuk? Bid’at değil mi? Peygamber Efendimiz’in zamanında var mıydı?!..

Yoktu, tamam, doğru; demek ki her şey Peygamber Efendimiz'in zamanında yokmuş!

Diyorlar ki; "Tarikat, tasavvuf Peygamber Efendimiz'in zamanında yoktu!.."

i. **Peygamber Efendimizin Her Hâlî Tasavvuftur**

Tasavvuf vardı! Orada yavaş gel, ağır ol, o kadar da uzun boylu değil! Vardı da sen bilmiyorsun! Peygamber Efendimiz'in her türlü hâlî tasavvuftu!

Adam doçent olmuş, profesör olmuş, fetva komisyonunun bilmem nesi olmuş, hangi dairenin [başkanı] olmuş; o reddediyor. Arapça da biliyor, anlayamıyor!

Allah akıl fikir versin. Allah izan versin, irfan versin. Allah insanın basiretini bağladı mı bu gözle gerçekler görünmez! Basiretle görülür, kalp gözüyle görülür. Kalp gözü olmadı mı olmaz! Allah insana evliyâlık vermezse odun gibi gelir odun gibi gider! Âmâ gelir âmâ gider, âhirette de âmâ olarak haşrolur!

Allahu Teâlâ hazretleri bizi ârif, edîb, zarif, kâmil, velî, mahbûb, makbul kul eylesin. Güzel ahlâklı eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin. Peygamber-i zîşanımıza komşu eylesin. Allah hepinizden razı olsun.

es-Selâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27 Safer 1418 / 04.07.1997

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

